

ANEKS 1

TRANSFERTA E PAKUSHTËZUAR, FORMULA E NDARJES SË FONDEVE, KRITERET DHE KOEFICIENTËT E VITIT 2023

1. Transferta e pakushtëzuar

Transferta e Pakushtëzuar (TP) rregullohet nga Ligji nr. 68, datë 27.04.2017, “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”, i cili përcakton madhësinë dhe mënyrën e ndarjes për Njësitë e Vetëqeverisjes Vendore (NJVQV). Si rregull i përgjithshëm, transferta e pakushtëzuar ka për qëllim t’u sigurojë njësitë të vetëqeverisjes vendore diferencën mes kostos së ushtrimit të funksioneve (nevojat për shpenzime) dhe të ardhurave që ato krijojnë në mënyrë të pavarur (kapaciteti fiskal). Duke qenë se NJVQV-të janë të ndryshme për sa i përket nevojave dhe kapacitetit fiskal, në një sistem efikas dhe të drejtë të ndarjes së transfertës së pakushtëzuar duhet të merren parasysh diferencat tek të dy dimensionet.

Për vitin 2023, transfertat në buxhetin e njësitë të vetëqeverisjes vendore janë:

- **Transferta e pakushtëzuar** e cila përbëhet nga:
  - a) **Pjesa e Përgjithshme** prej 21.761 miliard lekë që rezulton nga zbatimi i pikës 2 të nenit 23 të Ligjit nr. 68, datë 27.04.2017, “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”, i cili përcakton se madhësia e transfertës së pakushtëzuar për vitin 2023 është jo më pak se 1% e Produktit të Brendshëm Bruto dhe jo më pak se ajo e vitit 2022; dhe
  - b) **Pjesa Sektoriale** prej 9,890 miliard lekë nga shtesa që rezulton si pasojë e zbatimit të pikës 3 të nenit 95 të Ligjit nr. 139, datë 17.12.2015, “Për Vetëqeverisjen Vendore”, për përfundimin e periudhës tranzitore për financimin me transferta specifike të funksioneve të decentralizuara nga ky ligj, dhe zbatimi i pikës 4 të nenit 23 të Ligjit 68 datë 27.04.2017 “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore” që rregullon konvertimin e transfertave specifike për funksionet e decentralizuara rishtazi në nivel vendor në transfertë të pakushtëzuar sektoriale.

Në transfertën e pakushtëzuar të parashikuar për vitin 2023, që rezulton nga përcaktimi ligjor i madhësisë minimale prej 1% të PBB-së ose prej 21.761 miliard lekë, do të shtohen edhe fondet prej rreth 9.890 miliard lekë, për financimin e funksioneve të reja të cilat për periudhën 2016-2018, janë financuar nëpërmjet transfertave specifike. Nga 1 janari i vitit 2019, transfertat specifike u kthyen në transfertë të pakushtëzuar sektoriale e cila përdoret në autonomi nga njësitë e vetëqeverisjes vendore. Në total, për vitin 2023, transferta e pakushtëzuar do të jetë 31.651 miliard lekë.

Formula e ndarjes së transfertës së pakushtëzuar përcaktohet në nenin 24 të Ligjit nr. 68, datë 27.04.2017 “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”. Formula identifikon nevojat për shpenzime të bashkive duke u bazuar tek popullsia relative, dendësia e popullsisë (që reflekton diferencat në koston e ushtrimit të funksioneve ndërmjet bashkive) dhe tek numri faktik i fëmijëve në kopshte dhe nxënësve në shkollat 9-vjeçare dhe të mesme në çdo bashki. Përveç ekualizimit të kostove të shërbimeve që bëhet nëpërmjet komponentit të dendësisë, formula e ndarjes së transfertës së pakushtëzuar sjell edhe ekualizimin e kapacitetit fiskal (të matur nga të ardhurat faktike nga taksat e ndara ndërmjet qeverisë qendrore dhe asaj vendore), të cilat mblidhen dhe u transferohen plotësisht ose pjesërisht bashkive nga administrata tatimore qendrore. Ekualizimi fiskal bazohet në të ardhurat faktike nga tatimi mbi të ardhurat personale, nga taksa vjetore e automjeteve të përdorura dhe taksa e kalimit të së drejtës së pronësisë për pasuritë e paluajtshme.

2. Shuma totale e transfertës së pakushtëzuar për vitin 2023

Në zbatim të pikës 2 dhe 4 të nenit 23 të Ligjit nr. 68, datë 27.04.2017 “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”, dhe pikës 3 të nenit 95 të Ligjit nr. 139, datë 17.12.2015, “Për Vetëqeverisjen Vendore”, **madhësia e transfertës së pakushtëzuar për vitin 2023 është 31.651 miliard**, dhe përbëhet nga pjesa e përgjithshme dhe pjesa sektoriale që mbulon funksionet e decentralizuara në vitin 2016.

Transferta e pakushtëzuar për një bashki ose qark është e barabartë me shumën përkatëse që rezulton nga aplikimi i formulës për shpërndarjen e transfertës së pakushtëzuar për bashkitë dhe qarqet sipas parashikimit të Ligjit nr. 68, datë 27.04.2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”, dhe fondeve të ndara sipas çdo bashkie për funksionet e transferuara (decentralizuara) në vitin 2016.

	TOTALI I TRANSFERTËS SË PAKUSHTËZUAR (PJESA I + PJESA II)	31,651,000,000
I	Pjesa e Përgjithshme – Ligji për Financat e Vetëqeverisjes Vendore	21,761,000,000
1	Produkti i Brendshëm Bruto i parashikuar për vitin 2023	2,176,100,000,000
2	Transferta e pakushtëzuar për vitin 2023, në % ndaj PBB-së të parashikuar	1%
3	Transferta e Pakushtëzuar për vitin 2023, në Lekë	21,761,000,000
4	Transferta e pakushtëzuar për tu shpërndarë sipas formulës në vitin 2023, pas zbritjes së fondeve si më poshtë:	20,179,311,262
5	<i>Fondi rezervë</i>	<i>100,000,000</i>
6	<i>Fondet për Konviktet dhe Qendrat e Shërbimeve Sociale</i>	<i>612,699,990</i>
7	<i>Fondet për rrugët rurale të transferuara nga Qarqet tek Bashkitë</i>	<i>541,988,748</i>
8	<i>Mbështetje për reformën në financat e arsimit parashkollor</i>	<i>327,000,000</i>
II	Pjesa Sektoriale – Funksionet e Decentralizuara me Ligjin “Për Vetëqeverisjen Vendore”.	9,890,003,000
1	<i>Fondet për personelin mësimor në kopshte në arsimin parashkollor</i>	<i>4,447,405,000</i>
2	<i>Fondet për personelin mbështetës në kopshte dhe arsimin parashkollor</i>	<i>1,191,379,000</i>
3	<i>Fondet për personelin mbështetës në arsimin parauniversitar</i>	<i>541,289,000</i>
4	<i>Fondet për personelin dhe shpenzimet operative për funksionin e mbrojtjes nga zjarri</i>	<i>1,452,479,000</i>
5	<i>Fondet për personelin dhe shpenzimet operative për funksionin e administrimit të pyjeve</i>	<i>429,287,000</i>
6	<i>Fondet për personelin dhe shpenzimet operative për funksionin e ujitjes dhe kullimit</i>	<i>993,522,000</i>
7	<i>Fondet për qendrat e shërbimeve sociale</i>	<i>64,262,000</i>
8	<i>Fondet për rrugët rurale</i>	<i>38,380,000</i>
9	<i>Fondet për klubet shumësportësse “Partizani dhe Studenti”</i>	<i>32,000,000</i>
10	<i>Fondet për menaxhimin e mbetjeve urbane</i>	<i>700,000,000</i>
III	Transferta e pakushtëzuar e përgjithshme dhe sektoriale për tu shpërndarë me formulë në vitin 2023 (I.4+I.89+II.1)	24,953,716,262

Pjesa e Përgjithshme e Transfertës së Pakushtëzuar (TP) për vitin 2023 është 1% e Produktit të Brendshëm Bruto (PBB) të parashikuar për vitin 2023, ose 21,761,000,000 Lekë dhe është 3.028 miliard lekë më shumë se në vitin 2022. Gjithsej transferta e pakushtëzuar për bashkitë dhe qarqet së bashku me transfertën e pakushtëzuar sektoriale që shpërndahet nëpërmjet formulës është 24,953,716,262 lekë, pas zbritjes së fondeve për konviktet, shërbimet sociale, për rrugët rurale. Deri para vitit 2016, fondet për konviktet, shërbimet sociale dhe për disa kritere të tjera, përfshiheshin në transfertën e pakushtëzuar përfundimtare të bashkive respektive. Me hyrjen në fuqi të formulës së re të ndarjes së transfertës së pakushtëzuar, meqenëse ndarja e fondeve për këto funksione nuk ishte pjesë e formulës, për të rritur transparencën, këto fonde janë nxjerrë jashtë totalit të

transfertës që ndahet me formulë. Duke filluar nga viti 2016, këto fonde paraqiten vetëm tek bashkitë përfituese si transfertë e pakushtëzuar, sikurse paraqitur në tabelën nr. 3 pjesë përbërëse e ligjit vjetor të buxhetit të vitit 2023. Në totalin e transfertës së pakushtëzuar përfshihen edhe fondet për mirëmbajtjen e rrugëve rurale, ku nga viti 2016 kanë kaluar nga këshillat e qarqeve tek bashkitë. Gjithashtu, fondet për këtë funksion nuk ndahen sipas formulës së transfertës së pakushtëzuar dhe paraqiten të veçanta për bashkitë përfituese në tabelën nr. 3 pjesë përbërëse e ligjit vjetor të buxhetit të vitit 2023.

Në vitin 2023, në zbatim të nenit 28 dhe 37 të Ligjit nr. 69, datë 21.06.2012, “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar”, nenit 23 të Ligjit nr. 139, datë 17.12.2015, “Për Vetëqeverisjen Vendore”, nenit 23 të Ligjit nr. 68, datë 27.04.2017, “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”, vazhdon reforma e sistemit të financimit të arsimit parashkollor duke e harmonizuar sistemin me praktikat më të mira ndërkombëtare në financimin e kopshteve. Kjo reformë pritet të sjellë përmirësim në cilësinë e arsimit parashkollor në vendin tonë. Kostoja e reformës është 327 milion lekë dhe do të vazhdojë të mbulohet nga transfertat e pakushtëzuar e vitit 2023.

Pjesa Sektoriale e Transfertës së Pakushtëzuar përfshin financimin për funksionet e reja të transferuara në nivel vendor në vitin 2016 sipas Ligjit nr. 139, datë 17.12.2015, “Për Vetëqeverisjen Vendore”. Fondet për këto funksione nuk ndahen sipas formulës së ndarjes së transfertës së pakushtëzuar të përcaktuar në nenin 24 të Ligjit nr. 68, datë 27.04.2017, “Për Financat e Vetëqeverisjes Vendore”. Fondet për këto funksione ndahen për çdo funksion dhe për çdo bashki, sipas kriterëve specifike të përcaktuara në Aneksin nr. 4 dhe në kolonat e veçanta në tabelën nr. 3, pjesë përbërëse të ligjit vjetor të buxhetit të vitit 2023.

Buxheti i vitit 2023, vijon vazhdimin e reformës në arsimin parashkollor. Duke filluar nga viti 2019, dhe në buxhetin e vitit 2023, fondet për arsimin parashkollor ndahen kryesisht mbi bazën e numrit të fëmijëve me moshë 3-6 vjeç, si treguesi më i mirë i nevojës për shërbim dhe pjesërisht bazohet në sistemin aktual të ndarjes së fondeve sipas numrit të edukatoreve të transferuara në vitin 2016 deri në 2018. Më specifikisht, 60% e fondeve për pagat e edukatoreve ndahen mbi bazën e numrit të fëmijëve të regjistruar në kopshte dhe 40% mbi bazën e numrit të edukatoreve pranë këtyre kopshteve. Kjo reformë siguron një ndarje më të mirë të fondeve, duke u bazuar në numrin e fëmijëve që duhet t’u ofrohet edukimi parashkollor. Reforma është në përputhje me parashikimet e nenit 28 dhe 37 të Ligjit nr. 69, datë datë 21.06.2012, “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar” dhe praktikat e mira ndërkombëtare që rekomandojnë një ndarje të fondeve, kryesisht mbi bazën e numrit të fëmijëve. Ndryshimi i sistemit të ndarjes së fondeve për arsimin parashkollor në vendin tonë përbën një domosdoshmëri, pasi sistemi aktual nuk reflekton në mënyrë të saktë ndryshimet sociale, demografike dhe infrastrukturore që kanë ndodhur përgjatë më shumë se dy dekadave të fundit. Kjo domosdoshmëri njihet edhe nga legjislacioni aktual për arsimin parauniversitar në Shqipëri, i cili sugjeron një ndarje të fondeve, kryesisht mbi bazën e numrit të fëmijëve.

Kjo reformë siguron:

- Uljen e madhësisë mesatare të grupeve/klasave të fëmijëve në kopshte nga raporti mesatar 18 fëmijë për një edukatore (para reformës) në raportin 15 fëmijë për një edukatore.
- Shtimin e fondeve në ato bashki ku ka një nevojë reale për shtimin e numrit të edukatoreve duke ulur madhësinë maksimale të grupeve nga 26 apo 25 fëmijë për një edukatore (para reformës) në 18 fëmijë për edukatore, një parakusht për përmirësimin e cilësisë së edukimit për fëmijët nga 3-6 vjeç që ndjekin kopshtet publike.
- Ruajtjen e fondeve aktuale për ato bashki të cilat rezultojnë të kenë një numër relativisht "të lartë" edukatorësh për numrin e fëmijëve të regjistruar në kopshte, krahasimisht me bashkitë e tjera.

- Një ndarje më të drejtë të fondeve për pagat e edukatoreve, duke zbutur diferencat ndërmjet bashkive përsa i përket raportit fëmijë për edukatore.
- Shtim fondi për stafin mbështetës të arsimit parashkollor.

Kjo reformë, bën një ndarje më të drejtë të fondeve ndërmjet bashkive, zbut diferencat ndërmjet bashkive përsa i përket raportit “fëmijë për edukatore” dhe siguron fonde shtesë për ato bashki që kanë një nevojë imediate për rritjen e numrit të edukatorëve.

Në buxhetin e vitit 2023, do të ndahen me formulën e rishikuar të transfertës së pakushtëzuar 24,953,716,262 lekë, e cila përfshin edhe 4,774,405,000 lekë për personelin mësimor në arsimin parashkollor. Fondet e nevojshme për ushtrimin e funksioneve të reja të transferuara në vitin 2016, paraqiten në tabelën nr. 3, pjesë përbërëse e ligjit vjetor të buxhetit të vitit 2023.

3. Ndarja e Transfertës së Pakushtëzuar të përgjithshme ndërmjet dy niveleve të Qeverisjes Vendore

Për vitin 2023, për financimin e funksioneve të veta Bashkitë marrin 96.7% të totalit të transfertës së pakushtëzuar të përgjithshme për t'u ndarë me formulë, ose **19,509,311,262 lekë**.

Funksionet e reja të transferuara te bashkitë në vitin 2016, financohen nëpërmjet transfertave të pakushtëzuara sektoriale me kolona të veçanta në tabelën nr.3 pjesë përbërëse e ligjit vjetor të buxhetit të vitit 2023. Fondet për arsimin parashkollor në këtë buxhet janë shpërndarë sipas një formule e cila mbështetet kryesisht në numrin e fëmijëve me moshë 3-6 vjeç.

Ndarja e Transfertës së Pakushtëzuar të përgjithshme ndërmjet dy niveleve të Qeverisjes	Në përqindje	Vlera në lekë
Transferta e Pakushtëzuar për Bashkitë	96.7%	19,509,311,262
Transferta e Pakushtëzuar për Qarqet	3.3%	670,000,000

4. Koeficienti i përshtatjes së të dhënave të popullsisë

Popullsia është një tregues i lidhur ngushtë me shpenzimet dhe nevojat për shërbime. Për rrjedhojë popullsia do të vazhdojë të mbetet kriteri kryesor për ndarjen e transfertës së pakushtëzuar ndërmjet njësisive të vetëqeverisjes vendore.

Koeficienti i përshtatjes së të dhënave të popullsisë	30%
Banorë rezidentë efektivë = [CENSUS + (Regjistri i gjendjes civile – Census)*30%]	3,330,689

Të dhënat për popullsinë që përdoren në aplikimin e formulës bazohen kryesisht në të dhënat e Censurit të vitit 2011. Këtyre të dhënave u shtohet 30% e diferencës midis të dhënave të Censurit dhe Gjendjes Civile (të vitit 2022) për secilën njësi të vetëqeverisjes vendore. Kështu, nëse një njësi e vetëqeverisjes vendore sipas Censurit të vitit 2011 ka 30,000 banorë, ndërsa sipas Regjistrit të Gjendjes Civile rezultojnë të ketë 45,000 banorë, atëherë, numri i popullsisë së përdorur për alokimin e fondeve për këtë bashki do të jetë 30,000 + [(45,000-30,000)*30%] = 34,500 banorë të konsideruar rezidentë efektivë në atë njësi të vetëqeverisjes vendore. Në këtë mënyrë, popullsia rezidente rezultojnë rreth 3.3 milion banorë, nga 2.8 milion që raportohet nga Censusi dhe 4.5 milion që raportohet nga Regjistri i Gjendjes Civile. Vlerësohet se një kompromis midis dy burimeve të të dhënave është i nevojshëm dhe rregullimi me 30% të diferencës midis të dhënave të

Gjendjes Civile dhe Censurit amortizon ndryshimet në transfertë që do të pësonte një njësi nga kalimi nga një formulë në tjetrën.

5. Shpërndarja e transfertës së pakushtëzuar të përgjithshme për Bashkitë

Për vitin 2023, transferata e pakushtëzuar e cila ndahet sipas formulës për 61 bashkitë është 19,509,311,262 lekë dhe do të ndahet sipas kriterëve të mëposhtme. Kriteret e shpërndarjes së fondeve në formulë kërkojnë të identifikojnë nevojat reale të shpenzimeve të njësisive të ndryshme të vetëqeverisjes vendore mbi bazën e popullsisë, dendësisë së popullsisë dhe numrit të fëmijëve në kopshte dhe nxënësve në shkollat publike 9-veçare dhe të mesme në territorin e një bashkie.

Në formulë, 80% e transfertës së përgjithshme për bashkitë alokohet mbi bazën e popullsisë relative. Në vijim të rregullimit të numrit të popullsisë së Censurit duke i shtuar atij edhe 30% të diferencës midis të dhënave të Gjendjes Civile dhe të dhënave të Censurit, çdo njësi e vetëqeverisjes vendore merr një transfertë të pakushtëzuar prej 4,686 lekë, për çdo banor rezident në njësinë e vetëqeverisjes vendore.

Përbërja e transfertës së pakushtëzuar të përgjithshme për bashkitë		19,509,311,262
Komponenti I: Ndarja sipas popullsisë (në përqindje)		80%
Transferata e pakushtëzuar që shpërndahet sipas numrit të banorëve rezidentë efektivë		15,607,449,010
Transferata e pakushtëzuar për frymë		4,686

Dendësia e popullsisë është një kriter tjetër që përdoret për shpërndarjen e transfertës së pakushtëzuar për bashkitë. Dendësia e popullsisë më e ulët është në bashkitë që përbëhen kryesisht ose plotësisht nga zona rurale dhe/ose malore. Ka një korrelacion të fortë mes njësisive të vetëqeverisjes vendore me dendësi të ulët dhe atyre sipërfaqja e të cilave është mbi 50% malore. Kështu koeficienti, “dendësi e ulët e popullsisë”, çon fonde shtesë në të njëjtin drejtim siç bënte formula e mëparshme e ndarjes së transfertës së pakushtëzuar, nëpërmjet përdorimit të koeficientëve shtesë për njësitë vendore malore dhe në vështirësi financiare.

Në formulë 15 % e totalit të transfertës së pakushtëzuar të përgjithshme për bashkitë, ndahet mbi bazën e dendësisë së popullsisë, e cila ndahet në kufij sipas tabelës së mëposhtme.

Komponenti II: Ndarja sipas dendësisë së popullsisë (në përqindje)							15%
Madhësia e Transfertës së Pakushtëzuar që shpërndahet sipas dendësisë së popullsisë							2,926,396,689
Mesatarja Kombëtare e Dendësisë së Popullsisë							117 banorë/km ²
Transferata për frymë nga densiteti i popullsisë							2,415 lek/banorë
Kufijtë e dendësisë së popullsisë si përqindje ndaj mesatares kombëtare	Koeficientët e rregullimit	Numri i NJVQV-ve përfituese	Dendësia e popullsisë korresponduese	Popullsia në çdo grup	Popullsia e korrigjuar me koeficientin e rregullimit për çdo grup	Shuma e fondeve shtesë për çdo grup	
Kufiri 1	22%	2.270	10	25.2	114,190	259,210	625,932,330
Kufiri 2	43%	1.669	13	50.5	278,115	464,174	1,120,870,430

Kufiri 3	75%	0.900	10	88.0	346,890	312,201	753,891,573
Kufiri 4	110%	0.350	6	129.1	286,347	100,222	242,011,476
Kufiri 5	>110%	0.033	22	>130.1	2,305,147	76,070	183,690,881
Totali			61		3,330,689	1,211,876	2,926,396,689

Një njësi e vetëqeverisjes vendore me një sipërfaqe të madhe dhe një popullsi më të ulët, nënkupton, për të gjitha kushtet e tjera të barabarta, të ketë kosto më të larta të ofrimit të shërbimeve, rrugë më të gjata dhe shpenzime të tjera infrastrukturore që kushtojnë. Për të kompensuar njësitë me dendësi më të ulët për kostot më të larta të shërbimit janë krijuar 5 grupime të njësisve të vetëqeverisjes vendore sipas ngjashmërisë më të madhe të dendësisë. Njësitë me dendësi më të ulët popullsie përfitojnë nga koeficientët shtesë më të lartë se ato njësi të cilat kanë një afërsi më të madhe të dendësisë me mesataren kombëtare. Nga ky kriter përfitojnë të gjitha bashkitë, në të cilat banojnë 3,330,689 banorë rezidentë efektivë. Nëse një njësi e vetëqeverisjes vendore ka një dendësi mesatare nën 22% të mesatares kombëtare, ose mesatarisht 26 banorë për km², atëherë popullsia e saj relative do të shumëzohet me 2.270. Nëse ka një dendësi midis 22% dhe 44% të mesatares kombëtare, atëherë popullsia e saj relative do të shumëzohet me një koeficient prej 1.669. Pra duke u afruar mesatares kombëtare, koeficientët vijnë duke u zvogëluar. Në përfundim numri i popullsisë për çdo grup dendësie, shumëzohet me koeficientin përkatës dhe transfertën për frymë prej **2,415 lekë** për banorë (që rezulton nga pjesëtimi i shumës prej **2,926,396,689 lekë** me popullsinë totale që rezulton nga aplikimi i koeficientëve për çdo grup).

Pjesa prej 5% e totalit të transfertës së pakushtëzuar të përgjithshme për bashkitë, ose 975,465,563 lekë do të ndahet mbi numrin faktik të nxënësve në shkollat publike në çdo bashki, kundrejt totalit kombëtar të nxënësve. Bashkitë do të marrin një fond prej 2,525 lekë për çdo nxënës në territorin e tyre.

Komponenti III: Ndarja sipas numrit të nxënësve (në %)	5%
Transferta e pakushtëzuar sipas numrit të nxënësve, në lek	975,465,563
Transferta për një nxënës	2,525 lek/nxënës

6. Shpërndarja e transfertës së pakushtëzuar sektoriale për Bashkitë

Nga viti 2019, dhe në vazhdim transferta e pakushtëzuar sektoriale për arsimin parashkollor ndahet me një formulë. Sipas kësaj formule, 60% e shumës së transfertës së pakushtëzuar sektoriale për arsimin parashkollor ndahet mbi bazën e numrit të fëmijëve të regjistruar në kopshte dhe 40% mbi bazën e numrit të edukatoreve pranë këtyre kopshteve. Për vitin 2023 me këtë formulë shpërndahen 4,774,405,000 lekë si transfertë e pakushtëzuar sektoriale për arsimin parashkollor.

7. Ekualizimi i transfertës së pakushtëzuar mbi bazën e të ardhurave nga taksat e ndara dhe në raport me transfertën e vitit të mëparshëm

Për të siguruar një ekualizim horizontal efektiv të transfertës së pakushtëzuar ndërmjet njësisve të vetëqeverisjes vendore në mënyrë që të merren në konsideratë kapacitetet e ndryshme fiskale ndërmjet tyre, në formulë llogaritjet bazohen mbi të ardhurat faktike nga taksat e ndara ndërmjet qeverisë qendrore dhe asaj vendore, të cilat mblidhen dhe u transferohen plotësisht ose pjesërisht bashkive nga administrata qendrore. Ekualizimi fiskal bazohet në të ardhurat faktike nga tatimi mbi të ardhurat personale, nga taksa vjetore e automjeteve të përdorura dhe taksa e kalimit të së drejtës së pronësisë për pasuritë e paluajtshme të cilat mblidhen nga agjenci qendrore dhe u transferohen njësisve të vetëqeverisjes vendore. Në këtë mënyrë njësitë e vetëqeverisjes vendore sigurohen që të ardhurat që ata mblidhin vetë nuk preken nga sistemi i ekualizimit

duke evituar kështu çdo lloj disincentivimi në mbledhjen e taksave. Në vitin 2021, pjesa e të ardhurave nga këto taksa që u janë transferuar njësisë të vetëqeverisjes vendore është 3,159,148,084 lekë, dhe të ardhurat kombëtare për frymë (TAKPF), ose mesatarja kombëtare për frymë rezulton 948 lekë për banor, sipas konceptit “banor rezident efektiv”.

Komponenti IV: Sistemi i Ekualizimit të të ardhurave						
Të ardhurat nga taksat e ndara që do të përdoren për ekualizimin e të ardhurave (TAP + Taksa e Automjeteve + Taksa mbi transferimin e pasurisë nga personat juridik)						3,159,148,084
Të ardhurat kombëtare për frymë (TAKPF), Të ardhura për frymë (TAPF)						948
Nëse NJVV-të kanë TAPF nën	88%	të TAKPF, atëherë ato kompensohen me	120%	të diferencës	Madhësia e ekualizimit fiskal (fondet që duhet të shtohen)	371,881,476
duke u marrë NJVQV-ve me të ardhura për frymë mbi	120%	të mesatares kombëtare (TAKPF)	70%	të diferencës	Fondet që efektivisht shkurtohen	375,137,854
Koeficienti i rishpërndarjes						1.00

Njësitë e vetëqeverisjes vendore që kanë të ardhura për frymë (TAPF) nën 88% të mesatares kombëtare (TAKPF) prej 948 lekë/frymë, do të kompensohen me 120% të diferencës ndërmjet të ardhurave të tyre për frymë dhe mesatares kombëtare. Kjo llogaritje tregon sa fonde do duhej t’u shtoheshin njësisë me të ardhura më të ulta për ti sjellë ato në nivelin prej 834 lekë/frymë (ku $948 \cdot 88\% = 834$ lekë). Për të sjellë të gjitha bashkitë me të ardhura më “të ulta” në nivelin prej 88% të mesatares kombëtare, njësisë me të ardhura më të larta se 120% e mesatares kombëtare, (pra me TAPF mbi 1,138 lekë/frymë) do t’u merret 70% e diferencës midis të ardhurave të tyre për frymë dhe 120% të mesatares kombëtare. P.sh., nëse një njësi e vetëqeverisjes vendore ka të ardhura për frymë prej 1300 lekë/frymë, sipas formulës së mësipërme asaj do t’i zbriten 114 lekë/frymë $[1300 - (120\% \cdot 948)] \cdot 70\% = 114$ lekë/banor. Kjo llogaritje në fund tregon sa janë fondet realisht të disponueshme të cilat mund të transferohen nga njësitë me të ardhura më të larta tek ato më të ultat. Sistemi balancohet automatikisht nëpërmjet një koeficienti të rishpërndarjes i cili përcaktohet nga raporti midis fondeve disponibël për ekualizim dhe fondeve të nevojshme për ekualizim. Për vitin 2023, fondet e nevojshme për ekualizim janë 371,881,476 lekë, ndërkohë që fondet e disponueshme për ekualizim që vijnë nga “taksimi” prej 70% të të ardhurave mbi 1138 lekë/frymë i njësisë me të ardhura më të larta janë 375,137,854 lekë dhe për rrjedhojë koeficienti i rishpërndarjes është 1.00.

8. Shpërndarja e transfertës së pakushtëzuar për Qarqet

Qarqeve do t’u ndahen 670 milion lekë, sipas një shume fikse, të barabartë për secilin nga 12 Qarqet, sipas popullsisë rezidente dhe sipas dendësisë së popullsisë në çdo qark kundrejt mesatares kombëtare. Sipas kriterit të parë, 20% e totalit të transfertës së pakushtëzuar të qarqeve (ose 134 milionë lekë) do të shpërndahet si një shumë fikse prej rreth 11.1 milion lekë për secilin nga 12 Qarqet.

Përbërja e transfertës së pakushtëzuar për qarqet	670,000,000
Komponenti I: Shuma fikse për qarqet (në përqindje)	20%

Transferta e pakushtëzuar për t'u ndarë sipas shumës fikse	134,000,000
Shuma fikse e transfertës së pakushtëzuar për çdo qark	11,166,667

Sipas kriterit të dytë, 50% e transfertës së pakushtëzuar (ose 335 milion lekë) do të ndahet përpjesëtimisht sipas popullsisë rezidente në çdo qark, kundrejt popullsisë totale. Të dhënat për popullsinë e qarqeve ndjekin të njëjtin rregullim të bërë për popullsinë e bashkive.

Komponenti II: Ndarja sipas banorëve rezidentë efektivë (në përqindje)	50%
Transferta e pakushtëzuar që shpërndahet sipas numrit të banorëve rezidentë efektivë	335,000,000
Transferta e pakushtëzuar për frymë (Banorë rezidentë efektivë)	101

Sipas kriterit të tretë, 30% e transfertës së pakushtëzuar (ose 201 milion lekë) do të ndahen mbi bazën e dendësisë së popullsisë në çdo qark, kundrejt dendësisë mesatare kombëtare.

Komponenti III: Ndarja sipas dendësisë së popullsisë (në përqindje)							30%
Transferta e pakushtëzuar që shpërndahet sipas dendësisë së popullsisë							201,000,000
Mesatarja kombëtare e dendësisë së popullsisë							117 banorë/km ²
Transferta për frymë nga komponenti i dendësisë së popullsisë							254 lek/banorë
Kufijtë e dendësisë së popullsisë si përqindje ndaj mesatares kombëtare	Koeficientët	Numri i Qarqeve që përfitojnë	Dendësia e popullsisë për grup	Popullsia për çdo grup	Shuma e shtuar për secilin grup	% e shpërndarjes për grup	
Kufiri 1	90%	0,3	4	105.6	918,119	69,468,512	35%
Kufiri 2	65%	0,5	3	76.3	668,919	83,965,451	42%
Kufiri 3	35%	1,0	2	41.1	190,458	47,566,037	24%
Totali			9		1,777,496	201,000,000	

Qarqet me dendësi më të ulët të popullsisë, duke prezumuar kosto më të larta për ofrimin e shërbimeve dhe/ose kapacitet fiskal më të ulët, do të përfitojnë fonde shtesë nëpërmjet koeficientëve të përcaktuar më sipër për secilin nga tre grupet. Qarqet janë ndarë në tre grupe të ndryshëm sipas raportit mes dendësisë së tyre të popullsisë dhe mesatares kombëtare. Kufijtë e ndarjes së grupeve ndjekin ngjashmërinë e raportit të dendësisë ndaj mesatares kombëtare. Kështu, nëse një Qark ka një dendësi të popullsisë nën 35% të mesatares kombëtare, që nënkupton mesatarisht më pak se 41 banorë për km², kundrejt mesatares kombëtare prej 117 banorë për km², dhe një popullsi prej 93,225 banorësh rezidentë, atëherë popullsia e atij qarku shumëzohet me koeficientin shtesë përkatës (+1) dhe transfertën për frymë prej 254 lekë për banor, duke rezultuar në një shtesë fondesh prej 23,679,150 lekë (i llogaritur në këtë mënyrë: 93,225*1*254).